A°. 1838. N°. 152.

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 20 December.

Bij deze Courant behoort een Vervolg.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

BERAADSLAGING OVER DE WOELINGSWET.

Omtrent de exceptionele wet *tot beteugeling van onrust en kwaadwilligheid* heeft de *Arnhemsche Courant* reeds zoo dikwerf haar gevoelen geuit, dat het overbodig zijn zou er nogmaals op terug te komen. De vernieuwing dier *woelingswet*, door de Tweede Kamer, in hare zitting van den 7den December, met 46 tegen 5 stemmen aangenomen, zou hier dan ook waarschijnlijk met stilzwijgen zijn voorbij gegaan, ten ware de redevoering van den heer LUZAC bij die gelegenheid gehouden, aan de zitting der kamer bijzonder belang bijgezet had. De edele vertegenwoordiger uit Holland heeft namelijk de gelegenheid willen waarnemen, om iets ten voordeele van het lang verwachte, en denkelijk nog lang te wachten, Nederlandsch strafwetboek te beproeven, als mede om een regt, dat van vrije godsdienstoefening, door de grondwet gewaarborgd, te handhaven. Wij mogen evenwel niet ontveinzen, dat wij, met hoe veel leedwezen ook, ons overtuigd houden van de waarheid der aanmerking laatstleden jaar door een der vertegenwoordigers uit Gelderland gemaakt, te weten, dat de bedenkingen en vermaningen der vertegenwoordigers weinig of niets afdoen tenzij aan dezelve kracht worde bijgezet door eene weigerende stem.

» Ik heb — begint de heer LUZAC — eenigen tijd in twijfel gestaan, of ik, bij de beraadslagingen over de onderhavige wet, het woord zou vragen. Mijne poging in het verleden jaar, bij dezelfde gelegenheid aangewend, ten einde eenige voldoende verzekering of ophelderende tegenspraak en teregtwijzing te bekomen, op een en ander punt, met ons strafregt in verband staande, ontmoette toen noch het een noch het ander." — Waarom nu hier niet bijgevoegd: indien zulks dit jaar weder eveneens gaat, zal ik tegen de wet stemmen? Zoodanige handelwijze, stelselmatig toegepast, zou waarschijnlijk verhoeden hetgeen de heer SCHIMMELPENNINCK ten vorigen jare luide betreurde, toen hij zeide: » Heden bekreunt men zich aan weinig om ons — Gelijk kan men de regering in gemoede niet geven; zij breidt hare magt uit: *wij weten de onze niet te handhaven.*"

» Ik geloof — vervolgde de heer LUZAC — in den geest van een aanzienlijk gedeelte der natie te handelen, wanneer ik, ter gelegenheid van een ontwerp van wet, waarbij aan acht artikelen van ons wetboek van strafregt als het ware een jaar levens wordt toegezegd, eenige redenen in het midden breng, waarom het algemeen betreurd wordt, dat Nederland zoo lang moet verstoken blijven van strafwetten, met hare zeden en gewoonten overeenkomende." Gaarne zouden wij hier aan het oordeel des edelen vertegenwoordigers onderwerpen, of Nederland niet veeleer verlichte, vrijzinnige, en menschwaardige strafwetten behoeft, dan wel wetten » overeenkomende met hare zeden en gewoonten." Toen onze minister van justitie, de heer VAN MAANEN, den geeselpaal herstelde, geschiedde zulks misschien overeenkomstig de zeden en gewoonten van Nederland; en werden de zeden en gewoonten van Nederland, vooral van Oud-Nederland, geraadpleegd, zoo zouden verscheidene schandvlekken der menschheid, welke de heer LUZAC evenzeer als wij, uit het aanstaande strafwetboek zal pogen te weren, er in blijven, misschien wel er nieuw worden ingevoerd. Het is zeer goed, bij het maken eener nieuwe wetgeving, zeden en gewoonten te raadplegen en in het oog te houden; maar regt en menschelijkheid moeten nog zwaarder wegen. Zeer mogelijk, dat, bij de aanstaande beraadslagingen over de nieuwe strafwetgeving (gesteld dat die door het tegenwoordig geslacht worden beleefd) de heer VAN MAANEN en de ministeriële meerderheid der kamer, geeselpaal en brandmerk en wie weet welk gruweltuig meer, als Oud-Nederlandsch, als vaderlijk, als onontbeerlijk voorstellen; en dat de kamer, om der eenstemmigheids wille, of om de regering in het oog des buitenlands te ondersteunen, Nederlanders aan geeselpaal en brandmerk overlevert, en voortdurend laat werpen in gevangenissen, *wier bouwvallige toestand* (het zijn de woorde der gedeputeerde staten) *niet langer voortduren* kan; zeer mogelijk, dat dit alles dan steune op Nederlands zeden en gewoonten; — maar onmogelijk immers, mijnheer LUZAC, dat gij daaraan uwe toestemming hecht?

» Het moet toch algemeen verwonderen (vervolgt de edele heer) dat juist dat wetboek, hetwelk door de geleerden, die hetzelve wetenschappelijk behandelen, door de regters aan wie de toepassing op de schuldigen te beurt valt, hetwelk door den buitenlander nietall een, maar ook door de Franschen zelven steeds voor het slechtste hunner codices werd uitgekreten; hetwelk na 1830 door de Fransche kamers reeds weder is nagezien en verbeterd; het laatste van allen over Nederland zal heerschen, en dat eene bezadigde, orde- en vrijheidlievende natie onder strafwetten blijft zuchten, door de principes van een opregten dwingeland bezield.

» Wanneer men dit ernstig betreurt, en bij zich zelven nagaat wat in vroegere jaren alhier ten opzigte der invoering van een nieuw strafregt gebeurd is, dan wordt al dadelijk de herinnering bij ons levendig, hoe onder de regering van den Franschen koning LODEWIJK, toen Zijne Excellentie onze tegenwoordige minister mede aan het hoofd van het departement van justitie en policie geplaatst was, eene commissie uit de heeren REUVENS, BLOUT en VAN MUSSCHENBROEK bestaande, in vier maanden tijds, van de maand November 1807 af tot Maart 1808, een geheel wetboek van strafregt ontwierp; hoe dit wetboek binnen acht maanden tijds door den staatsraad op het naauwkeurigst onderzocht, en bij de wetgevende vergadering beoordeeld en aangenomen is geworden, te dien effecte, dat het reeds den 31sten December 1808 is afgekondigd. Wij leeren deze bijzonderheden kennen uit de aanspraak van den toenmaligen staatsraad, den heer VAN GENNEP, aan het wetgevend ligchaam gerigt, en door KEMPER in zijne inleiding op het crimineel wetboek (pag. 124) bewaard.

» De taak was echter toen zeer moeijelijk, ja, ik zoude durven zeggen, moeijelijker dan thans, nadat gedurende een tijdsverloop van bijkans 30 jaren de studie van het stafregt, zoo vele schrandere en menschlievende mannen heeft bezig gehouden, en de beste leermeesteresse, de ondervinding, ons hier en in het overige Europa met het goede en min navolgenswaardige van de bestaande stafwetboeken heeft bekend gemaakt."

Daarna vermeldt de edele heer, wat er ter bekoming van eene verbeterde strafwetgeving geschied is, en besluit dan dit onderwerp met de volgende aanmerkingen:

» Ik vrees een weinig, dat wij eindelijk ons, bij de nieuwe wetgeving, zullen leeren moeten behelpen met hetgeen waarmede wij ons gedurende 27 jaren, door den nood gedrongen, moesten vergenoegen. — De woorden toch, in de troonrede gebezigd: *Ik mag verwachten dat het binnen eenigen tijd zal zijn voltooid*, geven geene directe hoop in deze zitting de wets ontwerpen te gemoet te zien, en op eenigen meerderen aandrang bij de processen-verbaal der afdeelingen op de begrootingswetten, is het antwoord der regering in mijne schatting niet zoo bemoedigend als wij konden wenschen: » » Ook de regering (zegt men aldaar, pag. 6) *deelt den wensch*, dat het nieuwe wetboek van strafregt spoedig zal kunnen voltooid en voorgedragen worden, en dat ook de herziening der militaire wetten gelijken voortgang zal maken. De maatregelen tot bevordering en verwezenlijking van dit een en ander, door de regering genomen, strekken ten bewijze, dat deze aangelegenheden door haar *niet uit het oog verloren worden.*" »

» Ik wil hieraan niet twijfelen, Ed. Mog. Heeren, doch kan ik van onbescheidenheid beschuldigd worden, wanneer ik hierop zeggen durf, dat het niet genoeg is deze aangelegenheden *niet uit het oog te verliezen*; dat wij, na het besluit van 28 Maart 1836, na al wat te dezer zake gezegd en gebeurd is, en met de erkende behoefte, mogen verwachten, dat die aangelegenheden zoo spoedig mogelijk aangevat zullen worden, met ernst, ijver en kracht onderhanden genomen? — Zouden wij hier tevens niet den wensch mogen bijvoegen, dat aan de leden kamer gebeuren mogê wat in 1827 geschied is, en dat wij ook het nieuwe ontwerp, eenige maanden voor het ter tafel worde gebragt, zullen ontvangen, ten einde ook *in de gelegenheid gesteld te zijn* (zoo als Z. M. dit toen verlangde) *hetzelve, in den tusschentijd der zittingen, rijpelijk te onderzoeken?* — Aldus toch voorbereid, kunnen onze deliberatiën in de sectiën korter zijn, het voordragen onzer bedenkingen doelmatiger geschieden, en wij aldus spoediger tot het heilzame resultaat onzer werkzaamheden, de tot standbrenging van een verbeterd strafwetboek, geraken." (*Het slot hierna.*)

TURKIJE.

Men schrijft uit Smyrna: Nadat de zeeroovers zich verstout hadden, bij Samos eene Turksche goelet in den grond te boren, en de manschap te vermoorden, zijn verscheidene schepen derwaarts gezeild, om deze zeeroovers, van welke er reeds twee te Patmos gegrepen waren, te vervolgen. Deze zijn inwoners van Creta, welke tot het ondergaan hunner straf naar Konstantinopel gezonden zijn. ([illegible] Zeit.)

Konstantinopel, 21 *November*. Men geloooft algemeen dat Oostenrijk tot het verdrag van 16 Augustus toetreden zal. Tot nog toe evenwel heeft de internuncius geene stappen daartoe gedaan. (*Allg. Zeit.*)

ITALIE.

Rome, 4 *December*. Berigten uit Ancona melden, dat de inscheping der Fransche troepen heden zal geëindigd zijn, en dat de pausselijke bezetting gereed staat om dadelijk al de posten over te nemen.

— Nog voor Kersmis zal er, indien geene onverwachte omstandigheden tusschen beide komen, een geheim consistorie gehouden worden, waarin de paus verscheidene bisschoppen en ook eenige kardinalen benoemen zal.

Rome, 6 *December*. De bij het Brusselsche hof geaccrediteerd e zaakgelastigde, monsignor *Fornari* is tot buitengewonen gezant met den titel van apostolischen internuncius benoemd, ten einde aan zijne gewigtige betrekking den haar voegenden luister bij te zetten. (*Allg. Zeit*).

ZWEDEN en NOORWEGEN.

Stockholm, 4 *December*. Tegen den aanstaanden winter zijn weder op 's konings kosten twee groote nacht-herbergen, de eene in het noordelijke de andere in het zuidelijke gedeelte der stad ingerigt; arme lieden die geen nachtverblijf hebben, zullen daar eene toevlugt kunnen vinden. Er is plaats voor meer dan 200 personen, die zich van 4 uur 's middags tot 10 uur 's avonds kunnen aanmelden.

— Al de leden van de Noorweegschen staatsraad zijn reeds te Christiania verzameld, om er den koning af te wachten. (*Pr. St. Z.*)

ZWITSERLAND.

Bazel, 8 *December*. Volgens de laatste berigten uit het kanton Aargau, heeft de gisting aldaar eenen hoogen graad bereikt, en het ontbreekt nog slechts aan eenen leider om in opstand uit te barsten. (*Bas. Zeit.*)

DUITSCHLAND.

Stuttgart, 12 *December*. De *Schwäbischer Merkur* merkt aan: Ook hier loopt het gerucht, waarvan eenige dagbladen reeds melding maakten, dat, bij een tusschen het tolverbond en het koningrijk der Nederlanden te sluiten verdrag, de belasting op den invoer van lompsuiker tot op 5½ thr. p. ctnr. zal worden verminderd; wij kunnen echter de daaruit afgeleide bezorgdheid voor de beetwortelsuiker-fabrieken niet deelen, naardien wij gelooven, dat dezelve alzoo nog zeer goed tegen de mededinging bestand zijn zouden.

Frankfort, 14 *December*. De berigten, welke heden het *Handelsblad* uit 's Gravenhage mededeelde, betrekkelijk een besluit, door vier mogendheden der Londensche conferencie genomen, maakten hier geen bijzonderen indruk; men gelooft niet volkomen, dat de conferencie, of slechts vier mogendheden derzelve een definitief besluit genomen hebben. Op de beurs had het berigt des *Handelsblads* ook geen invloed.

Nurnberg, 13 *December*. Gisteren avond is Beijerens beroemde veldheer, de veldmaarschalk *von Wrede*, op zijn slot te Ellingen gestorven.

Uit Munchen meldt men, dat de doelmatigheid van het bestraten met asphalt nu ook het stedelijk bestuur overgehaald heeft om dit op de trottoirs van hunne gebouwen toe te passen. Zoo wordt nu het trottoir aan beide zijden aan de Isar-poort met asphalt gestraat. De koning bezigtigde gisteren dit werk en gaf zijnen wensch te kennen tot verdere uitbreiding deszelven in de residentie.

PRUISSEN.

In de *Kölnische Zeitung* van den 16den dezer leest men het volgende stuk: *Keulen*, 15 *December*. De redacteur van dit blad heeft den onderstaanden brief ter openbaarmaking bekomen:

" *Keulen*, 14 *December*. Aan den verantwoordelijke redacteur der *Kölnische Zeitung*. — Het berigt, voorkomende in de *Kölnische Zeitung* van den 5den dezer, betrekkelijk de plaats gehad hebbende in hechtenisneming des pastoors der St. Ursula-kerk, de heer *Beckers*, noopt den ondergeteekenden, die den heer *Beckers* op den derden dag na zijne arrestatie als verdediger toegevoegd is, uw welgeboren hierbij uit te noodigen, om in een der eerste nommers van de onder uwe verantwoordelijkheid uitkomende courant, de volgende verklaring op te nemen: »» Dat de pastoor *Beckers*, wel is waar, na bekomen magtiging van het ministerie van geestelijke zaken, wegens de in het bedoelde dagblad-artikel te last gelegde overtredingen in een geregtelijk onderzoek betrokken, en tevens ten gevolge van bestaande vermoedens krachtens een bevel der onderzoekcommissie in hechtenis genomen is, doch dat evenwel de competente regter tot nog toe over de tegen den pastoor *Beckers* uitgebragte beschuldigingen niet geoordeeld, veelmeer het slotverhoor eerst den 7den en 8sten December plaats gehad heeft, de [illegible]ediging des beschuldigden den 11den is ingeleverd, en de regterl[illegible]raak nog gewacht wordt." " Met achting en dienstvaardigheid; [illegible], justitie-raad en advocaat bij het Rijnl. A. G. hof."

Dusseldorp, 13 *December*. De heer pastoor *Binterim* te Bilk is, ten gevolge van een jegens hem ingesteld onderzoek van het koninklijk landgeregt te Dusseldorp, tot twee jaren gevangenis veroordeeld, en gisteren avond terstond in hechtenis genomen. Dezelfde straf heeft de bekende *Scheven*, wegens verspreiding van te Sittard gedrukte oproerige geschriften, bekomen. (*Elberf. Zeit.*)

ENGELAND.

Londen, 1[illegible] *December*. Een der ministeriële bladen (*the Courier*), hetwelk an[illegible] ijverig voorstander is van de alliantie met Frankrijk, behelst e[illegible]oog, waarin onbewimpeld verklaard wordt, dat sedert eenigen tijd v[illegible]ing tusschen dit rijk en Frankrijk bestaat, en dat zulks bepaaldelijk invloed heeft op de bestaande staatkundige vraagstukken, betreffende Spanje en België. Volgens den ministeriëlen schrijver heeft die verkoeling inzonderheid hierin haren grond, dat het Fransche bewind niet in zoodanigen gezonden toestand verkeert, als gefordered wordt bij eenen constitutionelen regeringsvorm, aangezien dit bewind niet in handen is van een verantwoordelijk ministerie, maar van het hof, en wel bepaaldelijk van koning *Lodewijk Filips*, welks gezindheid en inzigten niet strooken met eene op constitutionele grondbeginselen gevestigde alliantie met Engeland. De schrijver meent, dat, ten gevolge hiervan, thans, louter uit hoofde van persoonlijke bedenkingen, door het tegenwoordige Fransche ministerie eenig uitstel van eene afdoende beslissing der Belgische zaak gevraagd wordt; doch dat het Britsche bewind zich niet door die bedenkingen behoort te laten leiden.

— Van wege H. M. de koningin is, onder dagteekening van 12 December, eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij, — uit aanmerking, dat onlangs in sommige streken des rijks groote en onstuimige volksvergaderingen met fakkel-licht en met banieren, vlaggen en andere leuzen gehouden zijn — zoodanige vergaderingen als onwettig, en als evenzeer nadeelig voor de rust des lands, als gevaarlijk voor het leven en de eigendommen der ingezetenen, worden verboden en bedreigd met eene geregtelijke vervolging.

FRANKRIJK.

Parijs, 15 *December*. Te [illegible] hebben, in [illegible] den 12den zware onlusten plaats gehad, ten gevolge van de predikatie der missionarissen aldaar. Reeds eenige dagen te voren waren de gemoederen opgewonden geworden, op het gerucht, dat vier dier lieden in de stad gekomen waren. In den avond van Zaturdag den 8sten hield een der missionarissen in de kerk St. Jacques eene reden, waarin hij in een staatkundig betoog uitwijdde over den ondergang van *Napoleon* en de herstelling van den paus. Zulks gaf tot stoornis van de dienst en uitfluiting aanleiding; dezelfde tooneelen in de kerk en voor het huis van den pastoor werden de volgende avonden herhaald, tot in den avond van den 12den, na de predikatie, eene talrijke menigte zich naar het huis van den pastoor begaf, waar de zendeling zijn intrek had; eerst werden aldaar allerlei kreeten aangeheven, daarna derglazen ingeworpen; en eindelijk het huis van binnen geheel vernield en al de meubelen verbrijzeld. De gewapende magt kwam op de been, doch te laat om de wanorde te voorkomen. De pastoor en de missionaris konden met moeite hun leven bergen. De laatste verliet nog in den nacht de stad. Tegen middernacht was de rust hersteld, nadat een twintigtal personen gearresteerd waren. Den volgenden morgen werd, bij een besluit der regering, de kerk St. Jacques voorloopig gesloten.

— De beide *Moniteurs*, gelijk ook het *Journal des Débats*, hebben den brief van den heer *Dupin* aan de kiezers van Clamecy overgenomen. Men ziet daarin een bewijs van de goede verstandhouding, waarin de heer *Dupin* heden tot het ministerie staat. Zijn brief, wil men, dat ook vele andere wederom heeft doen besluiten, om hem hunne stem te geven, zoo dat men het er voor begint te houden, dat de heer *Dupin* voor de achtste maal tot president der kamer zal gekozen worden.

BELGIE.

Brussel, 18 *December*. Onze financiers zijn gisteren grootelijks verschrikt geworden door het berigt, dat de bank, van den bekenden *de Broeckere*, ingesteld sedert den opstand van 1830, om tegen de onze optewegen, ten gevolge der groote prijsvermindering der waarden, genoodzaakt is geworden, hare betalingen te staken, en derhalve als bankroet moet worden beschouwd. De directeuren hebben den staat hunner zaken opengelegd en meenen, dat, als men hun den tijd laat, zij bij magte zullen zijn, om aan hunne verpligtingen te kunnen voldoen.

Deze bank is de bewaarster geweest van min of meer belangrijke sommen, herkomstig uit de spaarkassen. Ten einde, door het ophouden der betalingen van dien aard, de mindere klasse niet te zeer in beweging te brengen, heeft de maatschappij ter bevordering van de volksvlijt, door tusschenkomst van het bewind, de verpligting op zich genomen, om in deze betalingen te voorzien.

Ter beurze heerschte gisteren eene niet geringe moedeloosheid. Aan het verkoopen van Belgische fondsen of actien was niet te denken; — men zag de toekomst, wat de industriële ondernemingen betrof, zeer bekommerd te gemoet en beklaagde zich niet weinig over de onberadene maatregelen der genen, die België volstrekt in eenen oorlog zouden willen wikkelen, en over de zwakheid van velen, die zulks in den beginne hadden kunnen verhinderen.

De minister *de Merode* is niet met de heeren *Ansenburg* en *Metz* naar Parijs vertrokken. — De heeren *Ansenburg* en *Metz* zijn voorzien van eene lastgeving van hunne ambtgenooten uit Limburg en Luxemburg, om te protesteren tegen elke verbrokkeling van het gebied dier provincien.

De Brusselsche vrijwillige jagers, gezegd van *Chasteler*, hebben onderling besloten, dat eenigen hunner zich naar het groothertogdom Luxemburg zullen begeven, om aldaar, zoo als het heet, voor verdere Belgische troepen kwartier te maken. — Het berigt, dat de brigade der voorhoede van den generaal *Magnan* zich in Beverlo, Hasselt en Diest zal vereenigen, wordt bevestigd, en de troepen der divisie, welke naar de zijde van het Luxemburgsche is bestemd, zijn in vollen aantogt.

— Onze senaat is ll. Zaturdag vergaderd geweest, en heeft de rapporten ontvangen op een aantal bij denzelven aanhangige ontwerpen.

Voor de opening der discussie over het budget voor buitenlandsche zaken in de zitting der kamer van vertegenwoordigers, van ll. Vrijdag, heeft de heer *Gendebien* van den minister van buitenlandsche zaken inlichtingen gevorderd omtrent de loopende staatkundige geruchten, welke, vooral in de laatste dagen, van dien aard waren geworden, dat het onverantwoordelijk was de natie daaromtrent langer in het onzekere te laten. Het antwoord van den minister was als volgt: » Al wat ik de kamer kan zeggen is, dat het gouvernement in het geheel geen notificatie ontvangen heeft, in betrekking staande tot de geruchten, waarop het geacht medelid zinspeelt. Ik geloof niet, dat ons belang medebrengt, om ons op dit oogenblik verder uit te laten. Wanneer het oogenblik daar zal zijn, zullen wij, ons met alle mogelijke openhartigheid verklaren, maar dat oogenblik bestaat nog niet, en ik

herhaal: »het gouvernement heeft in het geheel geene notificatie ontvangen betrekkelijk de daadzaken, waarop het geacht medelid gezinspeeld heeft."

Geen der leden het woord meer vragende, werd tot de discussie van het voorzeide budget overgegaan, hetwelk zonder debatten, met 79 tegen 2 stemmen, die van de heeren *Gendebien* en *Seron*, aangenomen werd.

NEDERLANDEN.

Amsterdam, 14 *December*. Op heden diende de zaak van den heer *S. Allebrandi*, die, bij de voormalige regtbank van eersten aanleg alhier, tot eene boete van *f* 25 veroordeeld was, wegens overtreding der wet van 1 Maart 1815, waarbij het tappen op de zondagen, onder kerktijd, verboden wordt.

Mr. *C. H. Perk*, voor den appellant, betoogde de volgende punten:

1°. *De wet is in de hoofdstad bijna onuitvoerlijk, en speciaal voor den appellant, door de wijze van toepassing, bezwarend.* Zijne inkomsten werden daardoor met ⅓ gedeelte verminderd; ja meer, daar zijn koffijhuis op den Zondag het meest werd bezocht. Hij moest zelfs, ingeval van herhaling, door de dan toepasselijke sluiting van zijn koffijhuis, geheel te gronde gaan. Wel wordt het tappen alleen onder kerktijd verboden, doch de kerk duurt bijna den ganschen dag. Daarenboven schijnt men het alleen op den appellant te hebben geladen. Op deze wijze ontaardt regtvaardigheid in tirannij; zóó wordt de policie aan despotisme verzusterd.

II°. *Al ware de wet verbindend, hare geest en strekking bedoelen geene koffijhuizen.* Het beginsel der wet is: *geene stoornis aan de protestantsche godsdienst toe te brengen.* Met de uitdrukking in die wet *van herbergen, en alle andere plaatsen, waar drank verkocht wordt*, kunnen geene *herbergen* in den eigenlijken en oorspronkelijken zin bedoeld worden. Immers dan zou geen reiziger meer kunnen worden geherbergd; geen huisvader zou des zondags zich buiten de stad mogen vermaken, zoo hij niet op het gras, even als de Turken, zijn' maaltijd wil houden; geen aanzienlijke zal zijn buitenverblijf kunnen bezoeken, want geen herbergier mag dan zijne paarden meer voeder geven. Immers de paarden zullen wel niet van beter conditie zijn, dan de menschen! *Herberg* is hier de plaats, waar de verkoop van drank de *hoofdzaak* uitmaakt. Door de bijvoeging van *alle andere plaatsen*, heeft men de grensscheiding aan den regter overgelaten.

De wet is daarenboven grootendeels ontleend uit de Amsterdamsche keure van 6 Januarij 1624, geamplieerd 27 Januarij 1718. (*Handv.* 1. p. 117.) Ook die Keure is bepaaldelijk *niet* op koffijhuizen toepasselijk, maar verbiedt alleen het tappen des voormiddags, en het spelen op de straat, dat openlijke ergernis geven kan. Maar dit is in het koffijhuis van den appellant het geval niet. In koffijhuizen is het meer de hoofdzaak de nieuwsbladen, bijv. de *Staats-Courant*, te lezen, die het gouvernement op Zondag drukken laat. De deuren der koffijhuizen komen niet eens onmiddelijk uit op de straat. Eindelijk de geringheid der boete toont genoeg, dat men geene koffijhuizen bedoelt.

III. *Alle autoriteiten beschouwen haar als ontoepasselijk. Zij is dus door onbruik afgeschaft.* Nooit heeft men die wet gehandhaafd. De dorpskermissen hebben altijd op Zondag plaats; op dien dag speelde de [illegible] te Brussel, en werd door hooge personaadjes bezocht. Men heeft zelfs in 1821 aan den gouverneur van Noord-Holland verzocht, de palingmarkt, aan het eind van den Overtoom, te verbieden. Het verzoek is geweigerd, als onbestaanbaar met de grondwet; en zulks op rapport van het toenmalig hoofd der policie. Zie Lex XXXII. § 2 D. de *Legg. Voet* aldaar. *Merlin*, in v. *usage*. § 2. *Toullier* (Br. Edit.) I. §§ 159, 160, 163.

IV. *Zij is in strijd* met, *en dus afgeschaft* door *de grondwet.* De wet van 1 Maart 1815 erkent eene godsdienst van staat. De woorden *openbare christelijke godsdienst* beteekenen: *openbaar erkend.* In vroegeren tijd moest ieder partij kiezen in zaken van godsdienst. Prins *Maurits* streed even dapper tegen de Arminianen als tegen de Spanjaarden. Er was, ja, vrijheid, maar met eene praedominerende godsdienst. Nog volgens de grondwet van 1814 *moest* de koning gereformeerd zijn. Onder zulk eene grondwet was de wet van 1 Maart 1815 bestaanbaar. Verg. *Metelerkamp*, op de art. 134 en 136.

De grondwet van 1815 berust op andere beginselen. Zie *Broes*, *Kerk en Staat*. I. p. 6. *Hogendorp. Bijdr.* VIII, p. 351. *Kemper*, *Red.* III, p. 128. Daar wordt aan allen gelijke bescherming verleend. Juist op grond dier gelijkheid, werden de publieke processiën verboden. Maar volgens de wet van 1815, mogen de christenen vrij den sabbath der joden storen, de joden niet omgekeerd. Wel laat de policie den kleinhandel in den zoogenaamden jodenhoek toe, maar dit is louter oogluiking en willekeur. De wet werkt dus niet *gelijk* voor *alle* gezindheden. Bestaat zij nog, dan is er geene gelijke bescherming, geene vrijheid. Want die vrijheid bestaat niet alleen in de uitoefening zijner eigene godsdienst, zij bestaat tevens daarin, dat men tot de [illegible] worden gedwongen. Ook de nieuwe wetgeving beschouwt den Zondag geheel en alleen uit een maatschappelijk, en niet uit een godsdienstig oogpunt.

Jhr. Mr. *J. de Bosch Kemper*, subst. offic. van crim. just., begon met op te merken, dat er alleen in 1837 zeven en twintig condemnatiën waren uitgesproken; dat dus de wet niet in onbruik was. Reeds vroeger had men zich op de grondwet beroepen, doch de Amsterdamsche regtbank had steeds dit gevoelen verworpen. Het was eene waarheid, dat men de wet met gematigdheid had toegepast; doch dit was op hooger order geschied, omdat zij, als eene policiewet, niet altijd gehandhaafd behoeft te worden. Maar zeker verdiende de appellant die inschikkelijkheid niet, die openlijk in de dagbladen had doen verkondigen, dat hij *toch* in zijne wederregtelijke handelingen zou voortgaan! De moeijelijkheid in de toepassing ontheft den regter geenszins, om die toepassing uit te spreken. De wet is dus ook wel degelijk op de koffijhuizen toepasselijk. De uitdrukking *alle andere plaatsen* bewijst dit. Maar men moet de wet niet uit haar verband rukken; men moet in het oog houden, dat alleen het tappen met *openstaande* deuren verboden is.

De heer *Kemper* zou evenwel dit alles voorbijgaan en alleen stilstaan bij de vraag, of de wet van 1 Maart 1815 door de grondwet is afgeschaft? Men verwarre hier echter geene *staatkundige vrijheid* met *staatkundige bescherming*. Des sprekers hooggeschatte vader had vóór 25 jaren dit beginsel in zijne proclamatie, als *commissaris-generaal van het bewind*, reeds verkondigd.

I. De regter is onbevoegd om over de ongrondwettigheid eener wet te oordeelen, wanneer de ongrondwettigheid niet uit den vorm blijkt. Daardoor zou hij zich boven den wetgever verheffen, aan wien hij ondergeschikt is. Zie art. 11 der *algemeene bepalingen.* De wet van 1815 is in grondwettigen vorm. Men mag dus niet onderzoeken, of haar inhoud met de grondwet van 1814 strijdt.

Maar is zij dan afgeschaft, bij die van 1815? Om dit te beweren, moet men bewijzen, dat die grondwet op andere beginselen dan die van 1814 berust. Doch zij komt daarmede geheel overeen. Dit blijkt *vooreerst* uit de verpligting van den *Summus Imperans.* In de bijeenkomst te Londen, van 21 Junij 1814, waar de vereeniging van Holland met België werd besloten, bepaalde men, dat de grondwet van Holland slechts zou worden *gewijzigd*, dat de voorschriften omtrent de gelijke bescherming van alle gezindheden zouden worden *behouden.* Het blijkt verder uit het gevoelen der commissie. Het blijkt eindelijk uit den inhoud de beide grondwetten zelven. Alleen is de bepaling van art. 133, *grondwet* van 1814, niet overgenomen. Maar hieruit blijkt niet, dat er toen eene godsdienst van staat bestond, tot welker bescherming de wet van 1 Maart 1815 diende. Het was slechts de uitdrukking van de begeerte der natie, dat de koning de hervormde godsdienst belijden zou; eene begeerte, op historische herinneringen gegrond. Maar de godsdienst van den souverein is geene godsdienst van staat.

II. Maar de wet van 1 Maart 1815 is niet in strijd met de grondwet. Ten dien einde betoogt de heer *Kemper* de volgende punten:

1°. *Er is niets in de grondwet dat eenen algemeenen rustdag verbiedt.* Art. 190 geeft vrijheid van *begrippen*, niet van alle handelingen; art. 191 verleent bescherming aan *alle* eerediensten, maar de wet van 1 Maart 1815 bevat geen voorregt, doch alleen eene verpligting. Niets belet den israëliet om zijnen rustdag ook te vieren. Slechts dan, wanneer die wet iemand dwong om eene heerschende kerk (bijv. eenmaal 's jaars zoo als voorheen) te bezoeken, zou zij in strijd met de grondwet zijn.

2°. *De grondwet wil niet alleen gelijke vrijheid en bescherming, zij wil tevens krachtdadige medewerking van den staat tot verspreiding van godsdienstigheid.* De omwenteling van 1795 roeide niet alle godsdienst uit. Bij de constitutie van 1798 erkende men het belang er van, schoon men geene bescherming verleende.

Na het herstel onzer onafhankelijkheid keerden de oude begrippen terug. Dat herstel zelf werd met een' *vast-*, *dank-* en *bededag* gevierd. Dit beginsel werd in de grondwetten van 1814 en 1815 gehandhaafd. Men zie de redevoering van den minister *van Maanen*, in de vergadering van Notabelen gehouden.

3°. *Tot die medewerking van den staat behoort de zorg, dat de meest algemeene rustdag geen gewone werkdag worde.* De staat zorgt *en* voor de gelden *en* daarvoor, dat de eerdienst niet gestoord werde. Zie *grondwet* 195 en 196. Een algemeene rustdag bevordert zedelijkheid en godsdienst. Toen alle religie uit Frankrijk verdreven was, nam men tot de *decades* zijne toevlugt. In geheel Europa zijn dergelijke wetten, Frankrijk na 1813 alleen uitgezonderd. De Zondag was als zoodanig algemeen in ons vaderland bekend. Hij is de godsdienstige rustdag van het grootste deel der natie.

4°. *De vraag, of de wet van* 1 *Maart* 1815 *ook niet op andere gezindheden moet worden toegepast? staat niet aan den regter ter beoordeeling.* Uit de grondwet zou slechts kunnen volgen, dat dergelijke wetten ook voor andere eerediensten moeten worden uitgevaardigd. Maar daar is de wet in kwestie niet ongrondwettig. Er staat niet in die wet, dat b. v. de sabbath der joden *niet* mag worden *beschermd.* Maar de zorg voor dit alles behoort aan de wetgeving, niet aan den regter.

5°. *De gelijke bescherming wordt niet geschonden.* Niet elke eerdienst behoeft op *dezelfde* wijze te worden beschermd. Juist dit zou eene onregtvaardige ongelijkheid zijn. De behoeften der verschillende gezindheden zijn ook verschillend. Het toezigt en de bescherming van den staat zijn daar vooral noodig, waar de kerkelijke tucht het slechtste is.

6°. *De wet strijdt niet met de natuurlijke vrijheid van te arbeiden.* Zij bevat eene verordering ten *algemeenen* nutte, geen concept van eene praedominerende godsdienst. Ieder mag arbeiden als hij wil, maar zijn dan daarom de patentwet en de daar voorkomende beperkingen ongrondwettig? De straat is voor ieder vrij. Maar mag die vrijheid dan niet bij openbare feesten worden beperkt? Of is het verbod ook ongrondwettig om te werken bij nacht, of fabrieken op te rigten, zonder voorafgaande autorisatie? Daarenboven bedenke men, dat allen de openbare arbeid wordt belet.

Nadat de heer *Perk* verklaard had, bij het vroeger gepleite te persisteren, heeft de regtbank de uitspraak bepaald op den 21sten December aanstaande.

Amsterdam, 18 *December*. Aan de volgende leden der voormalige magistratuur, die, ten gevolge van de nieuwe regterlijke organisatie, zijn uitgevallen, zijn door Z. M. pensioenen verleend tot het volle bedrag der door hen tot dusver genoten jaarwedden en inkomsten, te weten:

Aan den kamerpresident *C. Carbasius*, de raadsheeren *W. H. Sypkens*, *J. H. Swellengrebel*, *W. H. de Greve*, jonkh. *W. A. Bichon Visch*, jonkh. *J. de la Bassecour Caan* en *J. H. Huygens*; den fungeerenden eersten griffier *M. G. Brondgeest*, en den commies-griffier van het Hoog Geregtshof *W. Wintgens*; aan de procureurs-crimineel in Gelderland *H. A. van Rappard*, en in Overijssel *G. Wicherlink*, aan de presidenten der regtbanken van eersten aanleg, *L. W. van der Horst* te 's Hertogenbosch, *H. A. Moorrees* te Nijmegen, *W. M. Swellengrebel* te Rotterdam, *R. F. de Ruuk* te Gorinchem en *H. W. Greven* te Zwolle; aan de regters in de regtbanken van eersten aanleg, *J. G. Biben* te Amsterdam, *J. P. van der Kolff* te Gorinchem, *C. Pruyt* te Brielle, *F. J. O. Boymans* te Utrecht en *M. Dolleman* te Almelo; aan den regter

ter instructie bij de regtbank te Hoorn, *P. van der Willigen;* aan de officieren in de regtbanken, te Dordrecht *B. J. Vrythoff*, te Utrecht *J. G. Swellengrebel*, en den substituut-officier te Rotterdam *F. Bogaerts;* aan den griffier in de regtbank van koophandel te Rotterdam, *A. van Vollenhoven*, en den commies-griffier in de regtbank van eersten aanleg te Middelburg, *M. de Sutter;* aan de vrederegters, *A. R. van Aken* in het kanton Apeldoorn, *R. H. J. Veeren* te Twello, *W. Paschen* te Winterswijk, *J. P. L. Geselschap* te Doesborgh, *L. Rutgers van Rozenburg* te Amsterdam, kanton N° 3, en *A. C. Fabricius*, kantons N°. 5 en 6, *J. P. Thierens* te Naarden, *R. Brem* te Rotterdam, *P. F. van Kuffeler van Hoogeveen* te Gouda, *G. D. Zeijlstra* te Buitenpost, *W. W. Noodt* te Franeker, *D. L. Bosch* te Hallum, *S. de Jong* te Akkrum, *W. Paschen* te Enschede, *A. Gooszen* te Ootmarsum, *J. van Gesseler de Raadt* te Pekel-A en *C. Pothof* te Assen; aan den griffier van de regtbank van enkele politie, *J. E. van Varelen*, en aan de griffiers van de vrederegten, *G. Schouw* te Tilburg, *W. van Ewijk* in het kanton Bommel, *J. Kalden* te 's Heerenberg, *J. M. Heusges* in het kanton Doetinchem, *W. B. van Deinse* te Middelburg, *M. Canisius* te Vlissingen. *J. A. Stoopendaal* te Maarssen, *H. Smith* Jr. te Harlingen en *A. S. van Baak* te Steenwijk.

Terwijl aan de volgende uitgevallen magistraten wachtgelden zijn toegelegd; als aan de regters in de regtbanken van eersten aanleg, te Dordrecht *P. Emants de Micault* en te Breda *F. J. Hoppenbrouwers;* aan de vrederegters *B. F. W. van Westerholt* in het kanton Vorden, *G. Smits* te Eibergen, *W. C. Vinkenbos* te Ouder-Amstel, *D. J. Segstro* te Aalsmeer, *A. Bolten* te Alkmaar, kanton N°. 2, *A. Langeveld* te Texel, *P. Maats* te Wieringen, *J. Hartrink* te Zijpe, *G. J. Hoolwerf* te Rijp, *M. Beelaarts* te Dordrecht, *M. F. van der Heyden* in het kanton Baambrugge, jonkh. *W. Albarda van Ekenstein* in het kanton Loppersum, *N. W. Schroeder Hofstede* te Hoogeveen, *J. C. Sweys* in het kanton Barneveld, *D. Bekaar* te IJsendijke en *J. A. van Bergen* in het kanton Katwijk; aan de griffiers van de vredegeregten, *J. F. Hanewinkel* te Hilvarenbeek, *J. Cortens* te Gemert, *J. F. B. van Hasselt* te Brummen, *A. A. Vorster* te Twello, *A. van Heeckeren van Wiersse* te Zutphen, *W. C. H. Staring* te Vorden, *A. Martens* te Borculo, *D. W. Smits* te Eijbergen, *G. H. Smits* te Winterswijk, *E. Noothaut* te Nieuwer-Amstel, *S. Boogaard* te Zaandam, *P. van Geldrop P. Az.* te Grootebroek, *C. Westplate* te Monnikendam, *C. Maats* te Zijpe, *B. Prins* te Katwijk, *H. J. Teringa* te Buitenpost, *A. van Otterloo* te Dronrijp, *H. J. Masker* te Veendam, *J. P. Mol* te Heemsteede, *J. C. Beeler* te Middelstum, *H. Mey Mettenbrinck* te Barneveld, *H. J. Prins* te Ede, *N. Poel* te Wieringen, *B. Geel* te Reyp en *C. D. Baars* te Veere, en aan de griffiers der regtbanken van enkele politie, te Amsterdam *P. C. Sonstroom*, en van koophandel, te Nijmegen *C. C. Haverkamp*, alsmede aan de commies-griffier van de eerste dezer laatstgenoemde regtbanken, *G. J. Formijn.*

's Gravenhage, 16 *December.* Men verneemt, dat aanstaanden maandag aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal een ontwerp van wet zal worden aangeboden, houdende de vaststelling eener tienjarige begrooting.

— Men meldt, dat het ontwerp van wet, wegens de droogmaking van het Haarlemmer meer, gisteren in de afdeelingen van de Tweede Kamer is onderzocht. Onderscheidene leden hebben, naar men verzekert, het gevoelen geuit, dat het onraadzaam was, bij onzen tegenwoordigen staatkundigen toestand, tot eene dergelijke droogmaking over te gaan, en zouden der regering in overweging hebben gegeven, het doelmatige, om de verwezenlijking van dit ontwerp voor alsnog en tot rustiger tijden te verschuiven.

Het ontwerp van wet, tot wijziging van het Nederlandsche muntwezen, is dezer dagen mede in de afdeelingen van de Tweede Kamer onderzocht. Indien de berigten, die ons daaromtrent geworden, juist zijn, zou dit ontwerp tot menigvuldige bedenkingen hebben aanleiding gegeven. Vrij algemeen zou men op nadere inlichtingen aangedrongen, en, onder anderen, eene opgave verlangd hebben van de kosten, welke met eene zoodanige wijziging voor den lande zouden gepaard gaan. Eenige leden moeten in bedenking hebben gegeven, of het, bij den tegenwoordigen min voordeeligen staat van 's lands schatkist, raadzaam kan geacht worden tot een' maatregel over te gaan, die, in allen gevalle, als zeer kostbaar moet worden aangemerkt. Andere leden zouden verdere mededeeling hebben verlangd van de muntspeciën, welke binnen dit koningrijk in omloop zijn, terwijl wederom anderen zich niet konden vereenigen met den standaard, zoo als die in het ontwerp van wet is voorgedragen.

's Gravenhage, 17 *December.* In de bijeenkomst van de Tweede Kamer van heden is kennis gegeven, dat de Eerste Kamer zich heeft vereenigd met de wetten op de suppletoire begrooting, tegen de woelingen en nopens de tarieven der justitie-kosten.

De heer *Gordon* heeft eene memorie ingediend, nopens de voorgestelde geldleening voor het Haarlemmer-meer.

De centrale afdeeling heeft rapport uitgebragt omtrent de buitengewone oorlogskosten en de volle rentebetaling. Deswege zijn nog eenige bedenkingen geopperd, betreffende eene splitsing van deze, naar de meening van sommigen, ongelijksoortige uitgaven.

Z. E. de minister van financiën, daarop zijnde binnengeleid, heeft aan de kamer voorgesteld de *gewone* of *tienjarige begrooting*, zullende beginnen met het jaar 1840.

Z. E. heeft bij zijne aanspraak verklaard, dat dit geschiedde, ten einde te voldoen aan het voorschrift der grondwet, en heeft aangemerkt, dat op deze afdeeling zijn gebragt al zoodanige kosten, als tot het staatsbestuur volstrekt noodig kunnen worden geacht, terwijl zoodanige uitgaven, als welke meer voor wijziging vatbaar zijn, in de tweede afdeeling, of jaarlijksche begrooting, zullen kunnen worden opgenomen.

Z. E. heeft verkondigd, dat men de kosten van land- en zeemagt, op den voet van vrede, heeft gelaten op het bedrag, hetwelk bij de laatste begrootingen is gesteld geworden, en dat voor de jaarlijksche begrootingen is overgelaten het meerdere, hetwelk gevorderd zal worden, zoo lang de voorgenomene maatregelen van bezuiniging niet zullen kunnen zijn tot stand gebragt. Tevens heeft de minister aangemerkt, dat men alleen de oude schuld op het hoofdstuk der financiën heeft uitgetrokken, en de renten en amortisatie der 5 pCt. schuld, — de schatkist-biljetten, — de dotatie van het amootisatie-syndikaat, en de afloopende betalingen voor de jaarlijksche begrooting heeft gelaten.

Betrekkelijk de middelen, heeft Z. E. in het midden gebragt, dat de noodzakelijkheid van het behoud der bestaande belastingen wel aan geen twijfel onderhevig zal zijn, maar dat dezelve niettemin voor wijziging en verbetering vatbaar blijven; terwijl de middelen ter bestrijking der buitengewone of jaarlijksche begrooting zullen kunnen worden gevonden, deels in het batig slot der gewone begrooting, deels in opcenten, maar ook grootendeels in de opbrengsten der overzeesche bezittingen, welke nu reeds in de laatste moeijelijke jaren het vaderland zoo krachtdadig hebben ondersteund.

De uitgaven worden voorgedragen: Huis des konings *f* 1,425,000; hooge kollegiën *f* 518,285; buitenlandsche zaken *f* 756,575; justitie *f* 1,472,600; binnenlandsche zaken *f* 2,430,320; hervormde eeredienst enz. *f* 1,348,640; r. k. eeredienst *f* 400,000; zeemagt *f* 4,750,000; financiën: nationale schuld *f* 10,560,000, en de kosten van het departement *f* 4,532,457, te zamen *f* 15,092,457; — landmagt *f* 11,000,000, en koloniën *f* 91,070; — te zamen *f* 39,284,47.

De middelen tot bestrijking worden voorgesteld als volgt: grondlasten *f* 8,142,921; personeel *f* 4,600,000; patenten *f* 1,550,000; accijnsen: suiker *f* 200,000; wijn *f* 800,000; binnenlandsch gedisteleerd *f* 3,000,000; buitenlandsch *f* 250,000; geslagt *f* 1,250,000; zout *f* [illegible]; zeep *f* 750,000, bier *f* 325,000; turf *f* 1,000,000; steenkolen *f* 450,000, en gemaal *f* 3,000,000; te zamen, met zegel en vervoerbiljetten, *f* 13,577,500; voorts in- en uitgaande regten *f* 3,600,000; zegel, successie, registratie enz. *f* 5,800,000; waarborg *f* 140,000; posterijen *f* 1,450,000, en loterij *f* 460,000; te zamen *f* 39,320,421.

— Men verneemt, dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal, na den afloop der financiële wet, waarvan de discussie op Donderdag bepaald is, op reces zal scheiden. Vóór dien tijd zal het onderzoek over de aanhangige wetten over de droogmaking van het Haarlemmermeer, de herziening van het muntstelsel, en de wet, houdende wijziging in den waarborg van gouden en zilveren werken, in de sectiën zijn geëindigd, en zal de regering, gedurende de scheiding van de kamers, zich onledig houden met de antwoorden op de bedenkingen der afdeelingen. De op heden ingekomen tienjarige begrooting zal door de kamer eerst bij de hervatting van hare werkzaamheden worden onderzocht.

Arnhem, 19 *December.* De *Revue des deux Mondes* behelst in haar nommer van 15 December een overzigt van het gebeurde bij de conferencie te Londen, waaruit genoegzaam schijnt te blijken, in welken geest de aanspraak des konings zal worden gesteld, en wat België, met betrekking tot Limburg en Luxemburg van Frankrijk te wachten heeft.

Na te hebben opgegeven, hetgeen Frankrijk van 1830—1832 voor België gedaan heeft, zegt de schrijver van dit belangrijke stuk, onder anderen, het volgende:

Ik heb u thans nog te zeggen, welke de diensten zijn, door Frankrijk bewezen, sedert de koning der Nederlanden zich heeft bereid verklaard, om het traktaat der 24 artikelen te teekenen. België heeft te Londen geen' anderen beschermer, noch anderen advokaat gehad, dan het Fransche ministerie. Zijne zaak heeft enkel onverschilligheid en koelheid ontmoet bij een gouvernement, hetwelk men achten moest voor *Leopold* meer gunstig gestemd te zijn; de drie andere mogendheden legden niets anders aan den dag, dan vijandelijke gezindheden, en somwijlen zelfs de grootste hevigheid. Voor Pruissen en Oostenrijk is dit aan twee gewigtige redenen toe te schrijven. Het kabinet van Berlijn houdt België verdacht van het zaaijen van zedelijken wederstand onder de katholijke bevolking der Rijnprovinciën. Het kabinet van Weenen is welligt vrij onverschillig voor de moeijelijkheden, welke Pruissen van dat gedeelte zijner onderdanen ondervindt; maar in zijne oogen is de Belgische kwestie eene kwestie van populariteit in Duitschland, en dit belang heeft het met Pruissen gemeen; want geheel Duitschland is in dit oogenblik van de aanspraak van België op Limburg en Luxemburg afkeerig. De Duitsche bondsvergadering had niet dan met moeite in den ruil van een gedeelte van het eene tegen dat van het andere bewilligd. Wat zou nu de afstand der twee gewesten aan België anders zijn, dan eene eerste verbrokkeling van den bond, een eerste slag, toegebragt aan het beginsel van waarborg van bezittingen, dien al de leden van den bond elkander hebben toegezegd, en waarvan de kleine staten de onschendbaarheid ten sterkste inroepen. Frankrijk te Londen de zaak van België bepleitende, heeft derhalve alleen gestaan. Het heeft niet te min, door zijne volharding, doen herzien het geheele gedeelte van het traktaat, dat de geldelijke schikkingen betreft, en België doen ontslaan van de betaling der verloopen achterstallen van de schuld, en voor het vervolg eene vermindering verkregen van omtrent de helft van het aandeel, hetwelk d[illegible] ten zijnen laste gebragt was. *Ik geloof zelfs, dat het onderwerp der zending van den heer* DE SAGE *ten doel heeft, om gene nog meer voordeelige schikking aan onze [illegible] te stellen.* Welk is dan het ministerie, dat me[illegible]hartig de belangen van België verdedigd heeft? Ik spreek vooral niet van het ministerie van den 11den October, dat de citadel van Antwerpen, voor de oogen van het onbewegelijk Europa, niet anders genomen heeft, dan omdat hetzelve het strengste regt om dat te doen voor zich had. Maar wie zou durven zeggen, dat de zaken denzelfden oop zouden gehad hebben, indien Frankrijk toen niet had gehandeld in den naam van het traktaat, van het traktaat alleen en waarschijnlijk van het traktaat in zijn geheel; indien het verschil had gemaakt, tusschen het regt der Belgen en het regt der Hollanders; indien het, in één woord, niet had verklaard, dat op den dag, waarop koning *Willem* zulks verlangde, Venlo hem zoude toebehooren, op denzelfden grondslag, waarop de citadel van Antwerpen toebehoorde aan België? De zes jaren, die sedert dat tijdstip vervlogen zijn, hebben het vraagstuk, en vooral het Europische vraagstuk, niet zoodanig veranderd, dat Frankrijk thans alles zou moeten trotseren en alles zou moeten wagen, om eene oplossing te verhinderen, welke toen noch gevaarlijk, noch onteerend geoordeeld werd.

(*Zie verder het vervolg.*)

Vervolg van de

ARNHEMSCHE COURANT,

Van Donderdag den 20 December 1838.

Het stelsel van buitenlandsche staatkunde, zonder de minste afwijking sinds de Julij-revolutie gevolgd, is gegrondvest op de achting voor en de getrouwe uitvoering van de traktaten. Dit stelsel is het, dat den vrede heeft bewaard, en het is aan de getrouwe opvolging van hetzelve, dat de koning en het gouvernement der Julij-omwenteling haar groot aanzien in Europa te danken hebben. Moet men er zich thans van verwijderen, moet men zich onttrekken aan plegtige verbindtenissen, welke door de aanneming van al de groote mogendheden en de onvoorwaardelijke toetreding van België onherroepelijk geworden zijn? Moet men voor België alleen, omdat het traktaat in 1831 is voorgekomen niet strijdig te zijn met de eer of de zekerheid van Frankrijk, nu al de uitkomsten in de waagschaal stellen, welke door acht jaren van bezadigdheid en vrede moeijelijk verkregen werden? Ziedaar het vraagpunt in zijn geheel. Dat het ministerie hetzelve aldus aan de kamers voorlegge; [illegible] zullen dan zien wie, en tot welken prijs, men de verantwoordelijkheid voor eene verandering van staatkunde zal durven aanvaarden.

AMSTERDAM, den 18 December.

Beurs van 17 December.

De meer en meer veldwinnende opinie, dat onze geschillen met België spoedig ten einde zullen loopen, lokt van dag tot dag eenige meerdere koopers van inlandsche fondsen uit; heden was dit, wat Integralen en Kansbiljetten betreft, hoogst aanzienlijk, en de prijzen dezer effekten hebben zich sedert gisteren $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{2}$ pCt. verbeterd. Op alle overige Inlandsche schuldbrieven maakte deze gunstige stemming almede eenigen invloed; alleen 5 pCt. Oostindië waren meer aangeboden voor Engelsche rekening.

Van vreemde fondsen waren Spaansche onveranderd; alle Russische en Oostenrijksche zeer vast; ook Columbianen meerder gezocht.

Prijzen ten $4\frac{1}{2}$ uur.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. 54; 5 pCt. $100\frac{7}{16}$ à $\frac{1}{2}$; Kansbiljetten 25; $4\frac{1}{2}$ pCt. Syndikaat 95 à $\frac{1}{16}$; $4\frac{1}{2}$ pCt. Handelmaatschappij $175\frac{7}{8}$ à 176; 5 pCt. Oostindië $98\frac{3}{8}$ à $\frac{1}{2}$.

Spanje. Ardoins $16\frac{7}{16}$ à $\frac{1}{2}$.

Rusland. Oude Russen $105\frac{3}{4}$ à $\frac{7}{8}$; nieuwe $105\frac{1}{2}$; Russen van 1831 en 1833 $97\frac{1}{2}$ à $\frac{5}{8}$.

Oostenrijk. 5 pCt. Metalliek $103\frac{1}{2}$.

Brazilië. $76\frac{1}{4}$. *Columbia* $16\frac{7}{8}$ à 17; kleine Coupons $3\frac{1}{2}$ à $\frac{9}{16}$.

Beurs van 18 December.

Met verbazing heeft het handelende publiek heden de tijding vernomen, dat de Belgische bank in Brussel hare betalingen gestaakt heeft. In die voor België allezins moeijelijke omstandigheden kan deze gebeurtenis van ernstige gevolgen zijn. De indruk, dien dit evenement hier op de Hollandsche fondsen maakte, was niet noemenswaardig, en toch werden alle soorten tot iets verminderde prijzen aangeboden.

Spaansche schuldbrieven werden voor Belgische rekening verkocht, de prijs derzelve was daardoor natuurlijk meer gedrukt.

Nog weinige dagen, en wij zullen misschien door de aanspraak van *Lodewijk Philips* meer van de Belgische aangelegenheden weten; onze speculanten zien deze aanspraak met gespannen verwachting te gemoet.

Prijzen ten $4\frac{1}{2}$ uur.

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. $53\frac{7}{8}$ à $\frac{15}{16}$; 5 pCt. $100\frac{1}{2}$ à $\frac{5}{8}$; Kansbiljetten $24\frac{3}{4}$ à $\frac{13}{16}$; $4\frac{1}{2}$ pCt. Syndikaat $94\frac{1}{2}$; $3\frac{1}{2}$ pCt. dito $79\frac{1}{4}$; $4\frac{1}{2}$ pCt. Handelmaatschappij $174\frac{5}{8}$; 5 pCt. Oostindië $98\frac{3}{8}$.

Spanje. Ardoins $16\frac{1}{16}$ à $\frac{1}{8}$.

Rusland. Oude Russen $105\frac{3}{4}$; Russen van 1831 en 1833 $97\frac{7}{8}$.

Columbia. $16\frac{3}{4}$ à $\frac{7}{8}$; Coupons $3\frac{1}{2}$ à $\frac{9}{16}$.

Mengelwerk.

Werking en uitvoering van het Polder-reglement.

(Ingezonden.)

Nadat de dorpen Leur, Horssen, Batenburg en Hernen, welke vroeger slechts $2\frac{1}{2}$, 5 en 10 cents, en het laatste met het geringste in de lasten wegens den dijkstoel onder Batenburg, waartoe zij eeuwen lang wettig behoorden, hadden betaald, zijn ingesmolten in het polderdistrict van Maas- en Waal, hebben de geërfden dier dorpen onlangs de kennisgeving ontvangen, dat zij over 1838 zijn aangeslagen voor *f* 1-35 per morgen, betaalbaar in twee termijnen.

Ofschoon bij art. 52 van het reglement bepaalt, dat met de invoering van hetzelve worden afgeschaft alle vrijdommen en oude verdeelingen van eigenlijke polder[illegible] zoo alle omslagen of bijdragen, welke niet bunder bunder ge[illegible] de landen, binnen den polder gelegen, worden omgeslagen; zoo wa[illegible] besluit van heeren gedeputeerde staten d. d. 31 Augustus 1838, [illegible] *voor de oude morgentalen* goedgekeurd.

De kennisgeving van den heer polderontvanger bevat het navolgende: de belastingschuldigen zijn verpligt op [illegible] ontvanger, die acht dagen te voren zal worden bekend gemaakt, [illegible] quota aan te zuiveren. [illegible] nalatig blijvende, zal de ontvanger hen acht dagen daarna sommeren, en, bij verdere wanbetaling, acht dagen later renoveren, om nog binnen eenen bepaalden tijd te voldoen. Voor de sommatie en de renovatie zal worden betaald voor ieder tien cents. Indien daarop nog geene betaling volgt, zal de ontvanger, ten gevolge der wet van 17 Februarij 1815, n°. 6, naar de voorschriften, vervat in het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland, procederen tot het in beslag nemen en bij executie verkoopen der roerende en onroerende goederen van de aangeslagenen.

Volgens art. 82 van het reglement zijn de kosten, welke de deurwaarder zal mogen in rekening brengen, onverminderd zijne voorschotten, bepaald, onder anderen, voor de sommatie 10 cents; voor de renovatie mede 10 cents; terwijl hij voor reiskosten tot de sommatie en renovatie niets mag rekenen.

In de goede trouw hebben nu vele geërfden in die dorpen niet dadelijk betaald en eenmigen uit gebrek niet kunnen betalen, en namen de eerste sommatie afgewacht, welke zij, op grond der kennisgeving en van het reglement, meenden hun nimmer meer dan 10 cents te kunnen kosten.

Intusschen ontvingen vele geërfden van Horssen, — en ook zij maar alleen, — voor eenige dagen de sommatie, bij eene afzonderlijke deurwaarders-acte, welke voor sommigen *f* 1-60 en voor anderen *f* 3-00$\frac{1}{2}$ beloopt.

Beducht voor meerdere kosten, welke bij de renovatie weder zoo veel zullen bedragen, hebben bijna al de eenvoudige landlieden dadelijk hunne quota, van de meesten slechts enkele guldens bedragende, betaald, en dit niet anders kunnen doen dan met bijbetaling der *f* 1-60 of *f* 3-00$\frac{1}{2}$ voor den deurwaarder.

Deze bloote opgave moge genoegzaam zijn ter overtuiging, dat die het doel wil, ook de middelen weet aan te wenden om hen, die maar zoo dadelijk niet geneigd zijn naar eens anders pijpen te dansen, mores te leeren, en eenvoudigen en vreesachtigen af te schrikken van alle aarzeling om op den eersten wenk gereed te zijn, al voelt men zich ook in zijne heiligste regten verkort.

Trouwens, ofschoon men ook aan eenigen dezer geërfden uit eenen geschrevenen dikken foliant heeft willen wijs maken, dat in 1821 hunne gronden zijn begrepen geweest in het algemeene district; en daarbij heeft gevoegd, dat de gezegde dorpen zich naderhand zouden hebben onttrokken van de morgentalsgewijze bijdrage, en dus jaren lang zijn ontheven gebleven van eenen regtvaardigen last; zoo strekt dit hun tot weinig troost of overtuiging; daar zij hunne landerijen voor 3, 10, 30 jaren, en de voorouders van enkelen voor eeuwen bij aankoop, zonder eenige last, hebben verkregen, dan die voortvloeide uit de vereeniging van het van ouds bekende Batenburgsche dijkbestuur; en kan het eenvoudig boerenverstand maar volstrekt niet begrijpen, waarom men, tegen den duidelijken letter aan, in het land der vrijheid, zoo Russisch ja zoo Turksch vervolgt.

Correspondentie.

De brief van een *Vriend der waarheid*, uit V., is veel te lang voor onze courant; bij het geringe bestek, hetwelk wij beschikbaar hebben, kunnen er geen twee kolommen worden ingeruimd aan de behandeling van een onderwerp, waarbij slechts een zeer klein gedeelte des publieks belang stellen zou.

Marktprijzen te Utrecht,

15 December 1838.

Witte Tarwe van *f* 10,75 tot *f* 11,50. *Roode Tarwe* van *f* 10,75 tot *f* 11,50. *Rogge* van *f* 7,20 tot *f* 7,80. *Garst* van *f* 4,25 tot *f* 4,60. *Boekweit* van *f* 5,60 tot *f* 6,20. *Haver* van *f* 2,50 tot *f* 3,30. *Witte Boonen* van *f* 14,00 tot *f* 15,00. *Witte Erwten* van *f* 7,00 tot *f* 8,00. *Groene Erwten* van *f* 8,00 tot *f* 11,00. *Grauwe Erwten* en *Capucijners* van *f* 9,00 tot *f* 13,00. *Koolzaad* van *f* 9,00 tot *f* 12,00. *Raapzaad* van *f* 9,00 tot *f* 12,00. *Boter* van *f* 0,70 tot *f* 0,75 het pond. *Kaas* van *f* 28,00 tot *f* 40,00. *Aardappelen* van *f* 1,60 tot *f* 2,30 de mudde. *Rundvleesch* van *f* 0,35 tot *f* 0,47^{5}. *Kalfsvleesch* van *f* 0,45 tot *f* 0,55. *Schapen-* of *Lamsvleesch* van *f* 0,25 tot *f* 0,30. *Varkensvleesch* van *f* 0,40 tot *f* 0,45 het pond.

Stedelijke Publicatiën.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der stad Arnhem brengen bij dezen ter kennis van een iegelijk zulks aangaande, dat, uithoofde van den invallenden kersdag, op den 25sten van deze maand de gewone *Dingsdagmarkt* alsdan niet zal kunnen gehouden worden en plaats hebben zal daags te voren op *Maandag den 24sten December* 1838.

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse, binnen deze stad gebruikelijk.

Arnhem, den 18den December 1838.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 18 Dec. 2 El 0 Palm 8 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 17 D.
Den 19 Dec. 1 El [illegible] Palm 4 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 14 D.

Waterhoogte voor Keulen.

17 December, 8 voet, 8 duim.

Advertentiën.

Getrouwd:

BARON D. BENTINCK,
en
JONKVROUWE A. C. SANDBERG.

ZWOLLE,
den 14den December
1838.

Den 30sten Augustus 1838 is, te PARIMARIBO, in de Kolonie SURINAME, van eenen zoon bevallen, *CATHARINA SCHOTBORGH*, Echtgenoot van

R. H. ESSER,
Kapitein-Adjudant.

Aanbesteding.

Op Vrijdag den 28sten December 1838, des namiddags ten 2 ure, zal er te *Kerk-Avezaat*, bij *Tiel*, publiek aan den minstaannemende worden aanbesteed: *Het* BOUWEN VAN EEN KAPITAAL HUIS, *met de* LEVERANTIE DER DAARTOE BENOODIGDE MATERIALEN, waarvan het bestek en de condition, van af den 20sten December bij den Kastelein *L. VAN WELIE* aldaar, ter visie zullen liggen.

---

† § † Aan het Logement, in de Heerlijkheid *Rosendaal*, zal, op
† † Maandag den 24sten December 1838, des morgens ten 10 ure, ten overstaan van den Notaris Mr. *G. VAN ECK*, in het openbaar worden geveild:

21 perceelen AKKERMAALSHOUT en
20 " BEUKENBOOMEN; staande onder *Rosendaal*, en nader bij biljetten aangewezen.

Voorts 15 perceelen WILLIGEN HAAR, staande op den *Burk*, in het *Velpsche Broek*.

---

† § † De Notaris Mr. *G. VAN ECK* zal, op Donderdag
† † den 27sten December 1838, des morgens ten 9 ure, ten huize van *J. P. FLORUSSEN*, aan de Steenstraat te *Arnhem*, publiek verkoopen:

20 perceelen AKKERMAAL-SCHELHOUT,
14 " BEUKENBOOMEN,
41 " STAANDE DENNENBOOMEN,
52 " GEHAKTE DITO,

Waaronder *zeer zware* Boomen, geschikt tot PAALWERK, PLANKEN, DEELEN, RIBBEN, SPARREN enz.

Alles staande op de Landgoederen *Klarenbeek en Angerenstein*, waarvan aanwijzing geschiedt door den Tuinman *NIJENES* aldaar.

Voorts zal, ter zelfder uur en plaats, worden verpacht: eene WEIDE, genaamd *de Volkenhuizensche Weide*, gelegen onder *Arnhem*, in het *Arnhemsche broek*, groot 5 Bunders, 21 Roeden en 10 Ellen.

---

† † † De Notaris *C. E. STOLK*, te *Bemmel*, zal, op
† † Woensdag den 2den Januarij 1839, bij inzet, en 14 dagen
† daarna, den 16den dier maand, bij toeslag, beide des voormiddags ten 10 ure, ten huize van *S. H. SAM*, te *Gent*, in het openbaar verkoopen:

ZES onder *Gent* gelegene, tot den Bouwhof *den Munnikhof* behoorende, PERCEELEN BOUWLAND; te zamen groot $17\frac{3}{4}$ Bunders; bij biljetten breeder omschreven.

---

† † † Wordt verlangd, INKOOP of IN HUUR,
§ § voor Zomer- en Winterverblijf, een BUITEN of
† HUIS met TUIN, gelegen in *Gelderland*, liefst tusschen *Arnhem* en *Zutphen*, aan of nabij den Straatweg.

Men adressere zich met de nodige omschrijving en met opgave van Koop- en Huurprijs, en met vrachtvrije brieven, onder Letter R.N., bij den Boekdrukker *C. A. THIEME*, te *Arnhem*.

---

† † † Ouders of Voogden, genegen zijnde hunne Kinderen of
§ § Pupillen ONDERWIJS te doen geven in de
† TEEKEN-, BOUW- en DOORZIGTKUNDE, of zulks te doen voortzetten, gedurende den loop van het jaar 1839, worden verzocht zich te vervoegen bij eene Commissie der Directie van het Genootschap *Kunstoefening*, te *Arnhem*, dewelke daartoe vaceren zal op Zaturdag en Maandag, den 29sten en 31sten December aanstaande, van des voormiddags ten 10 tot des namiddags ten 2 ure, ten huize van den Penningmeester van het Genootschap, den Heer Mr. *A. A. ISTEUR*, wonende in de Weerstraat, Wijk C. No. 26.

Tevens dient tot narigt, dat de Directie van het Genootschap voornemens, door de zorg van het [illegible] om, gedurende den loop van het [illegible] geeft Kweekelingen *gratis* onderwijs [illegible] BEGINSELEN DER [illegible] *toegepast op Ambachten en Handwerken*; [illegible] welke zich dit Onderwijs wenschen ten nutte te maken, uitgenoodigd om zich, insgelijks op bovengenoemde dagen, bij de gezegde Commissie aan te geven.

Arnhem, den 19den December 1838.

Namens de Commissie voornoemd,
C. ANDRÉ DE LA PORTE,
Secretaris.

---

† † † De Ondergeteekende, Mr. *J. N. W. A. BARON*
† † *VAN HUGENPOTH TOT AERDT*, regter-plaatsvervanger, wonende te *Arnhem*, zijne huishouding vaarwel zeggende, zonder *Arnhem* met der woon nog te verlaten, heeft gisteren en eergisteren zijn meubilair publiek, erfsuiswijze, verkocht, en nu op het punt staande, om voor eenigen tijd, ter regeling van Mark-verdeelingen, naar zijn Landgoed in *Overijssel* te vertrekken, heeft hij vooraf alle hem bekende vorderingen, zoo van Leveranciers als van anderen, doen opvragen, en aan zijnen Zwager, den Ridder *J. J. DEBETS VAN WESTERVELDT*, ter voldoening opgegeven, die de goedheid heeft gehad, zich, gedurende zijne afwezigheid, met deze vereffening wel te willen belasten. Daar het intusschen mogelijk zoude kunnen zijn, dat hem eenige kleinigheden ontgaan waren, zoo roept hij door deze allen en een iegelijk, zoo in als buiten *Arnhem*, op, om, voor zoo veel niet reeds is geschied, aan gemelden zijnen Zwager dadelijk, kosteloos en slechts globaal bekend te maken, welke pretentiën zij ten zijner laste mog kunnen hebben; zullende voor de voldoening van al, wat billijk is, behoorlijk zorg gedragen worden.

Arnhem, den 19den December 1838.

VAN HUGENPOTH.

Op heden is bij de Boekhandelaren *NOMAN EN ZOON* te *Zalt-Bommel* van de pers gekomen en alom verzonden:

I. Prof. *J. M. BRAUN*, Geschiedkundige Reizen in Griekenland, uit het hoogduitsch door Ds. BRANDT MAAS, grt. 8vo. 2 deelen compleet, met platen. *f* 6.80.

II. *L. RELLSTAB*. (Schrijver van 1812) Nieuwe sentimenteele Reizen, uit het hoogduitsch, door Ds. VAN TEUTEM, 3de of laatste deel grt. 8vo., met gelitographeerden titel en vignet. *f* 2.40.

III. Idem 3 deelen compleet. *f* 7.20.

IV. ——— Scherts en Ernst; een deel compleet met gelitographeerden titel en vignet. *f* 2.00.

V. *A. E. VAN NOORDEN*, *Walpurt*. Geldersch romantisch tafereel uit de 14de eeuw, oorspronkelijke roman, een deel compleet grt. 8vo. met gelitographeerden titel en vignet. *f* 2.60.

VI. Beschrijving van Zwitserland en het Tyrolsche gebergte, grt. 8vo. op fraai velin papier met platen; één deel compleet. *f* 2.80.

En voor het onderwijs de volgende werkjes:

VII. *H. SLUYTERS*, Bijvoegsel op het 4de stukje van het practisch cijferboek voor de scholen ten platten lande. *f* 0.10.

VIII. Idem, Oplossingen op de voorstellen, voorkomende in bovengenoemd werkje. *f* 0.15.

IX. *P. N. MUIJS*, Beknopte geschiedenis der belangrijkste gebeurtenissen in *Europa* van de eerste volken tot op heden; 3de vermeerderde druk. *f* 0.25.

*** Aan het BIBLIOGRAPHISCH INSTITUUT te *Amsterdam*, Singel over de Appelmarkt, No. 447, is heden uitgegeven en alom verzonden:

PROSPECTUS MET PROEVE VAN
LETTERDRUK EN PLATEN
VAN EEN
Universeel Woordenboek, of Onmisbaar Handboek
VOOR ALLE STANDEN,
in 6 Deelen of 60 à 70 Afleveringen, versierd met 120—140 op staal gegraveerde Platen en Kaarten.

Bevattende al het wetenswaardige, dat Godsdienst, Staat-, Geschied-, Letter-, Natuur-, Aardrijks, en Werktuigkunde, alsmede Kunst en Wetenschap, Koophandel, Zeevaart en Krijgskunst [illegible], in korte bondige Artikels, alsmede Levensbeschrijvingen en Verklaringen van Kunstwoorden; een en ander met de grootste naauwkeurigheid behandeld.

Dit Werk zal bij veertiendaagsche Afleveringen van 3 à 5 vellen, in rojaal octavo formaat, en met eene nette letter gedrukt, aan HH. Inteekenaren, tegen den matigen prijs van 60 cents iedere Aflevering, afgeleverd worden; welke ook met twee fraaije Staalgravures zullen worden versierd. Het *Prospectus*, waarin alles breeder ontwikkeld wordt, is bij de Uitgevers, het *Bibliographisch Instituut*, en bij de voornaamste Boekhandelaren en Postdirecteuren des Rijks verkrijgbaar.

TWEE MUZIJKSTUKKEN [illegible]

[illegible]

PIANOFORTE;

[illegible] opgedragen
aan den Hoog Welgeb. Heer
J. K. BARON VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT,
Commandeur der Orde van den Nederlandschen Leeuw,
Staatsraad, Gouverneur van Friesland;
uit te geven
ten voordeele der nagelatene Weduwen van den Schipper en Knecht, die na de droevige ramp van den 18den October ll. bij *Harlingen*, in armoede zijn gedompeld,
DOOR EEN LIEFHEBBER DER MUZIJK.
(Prijs *f* 1.25.)

Het Prospectus is gratis bij alle Boekhandelaren te bekomen.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.